

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, ЛІТЕРАТУРИ З МЕТОДИКАМИ
НАВЧАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯЦІЙНО- ТА ІМІТАТИВНО-
ІГРОВИХ ВПРАВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ
ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ
СТАРШОЇ ШКОЛИ**

Виконав: здобувач 2-го курсу, групи СО (МЛ) -2 м
спеціальності 014 Середня освіта, 014.021 Англійська мова і література
ОП «Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)»

Дешко М.В.

Форма навчання: заочна

Науковий керівник: к. пед. наук, доц. Гарапко В.І.

Рецензент: к. пед. наук, доцент кафедри іноземних мов Хмельницького
національного університету Соболев Н. М.

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувач Дешко М.В.

допущений до захисту роботи в екзаменаційній комісії.

В. о. завідувача кафедри англійської мови, літератури з методиками
навчання

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

« _____ » 2023 року

АНОТАЦІЯ

Дешко М.В. Використання симуляційно- та імітативно-ігрових вправ на уроках англійської мови для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи. – Дипломна робота магістра.

Дипломна робота магістра на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 014 Середня освіта, 014.021 Англійська мова і література. – Мукачівський державний університет, гуманітарний факультет, кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання, наук. кер.: к. пед. наук, доц. Гарапко В.І. – Мукачево, 2023.

Загальний обсяг роботи становить 73 сторінок, із них 63 – основного тексту. Робота містить 56 джерел посилання.

Ключові слова: усне мовлення, ігрова мотивація, симуляційно- та імітативно-ігрові вправи, інтерактивні технології, колективна взаємодія.

Дипломна робота магістра присвячена теоретичному обґрунтуванню та експериментальній перевірці ефективності використання комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ на уроках англійської мови для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи.

У роботі проаналізовано теоретичні засади вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи, психолого-педагогічні, методичні засади навчання усного мовлення учнів старшої школи.

Обґрунтовано доцільність застосування симуляційно- та імітативно-ігрових вправ як ефективного засобу вдосконалення усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови. Розроблено комплекс симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Експериментально перевірено ефективність використання комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

SUMMARY

Deshko M.V. The use of simulation and imitative game exercises in English lessons for improving the oral communication skills of high school students. – Master thesis.

Thesis for obtaining Master's degree in specialty 014 Secondary education, 014.021 English Language and Literature. – Mukachevo State University, Faculty of Humanities, Department of English Language, Literature with Methods of Teaching, scientific supervisor: Candidate of Pedagogical Sciences, Assoc. Prof. Harapko V. I. – Mukachevo, 2023.

The paper consists of 73 pages, the main text comprising 63 pages. The work contains 56 cited sources.

Key words: oral speech, game motivation, simulation and imitative game exercises, interactive technologies, collective interaction.

The master's thesis is dedicated to the theoretical substantiation and experimental testing of the effectiveness of using a complex of simulation and imitative game exercises in English language lessons for improving the speaking skills of high school students.

The theoretical principles of improving oral speech skills of high school students, psychological-pedagogical, methodical principles of teaching oral speech of high school students have been analyzed in the master thesis.

The expediency of using simulation and imitative game exercises as an effective means for improving the oral speech of high school students in English lessons have been substantiated. A complex of simulation and imitative game exercises in English language lessons for improving the speaking skills of high school students has been worked-out.

The effectiveness of the use of a complex of simulation and imitative game exercises in English language lessons for improving the speaking skills of high school students has been experimentally proven.

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯЦІЙНО- ТА ІМІТАТИВНО-ІГРОВИХ ВПРАВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	9
1.1. Теоретичні засади вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи	9
1.2. Психолого-педагогічні, методичні засади навчання усного мовлення учнів старшої школи.....	19
1.3. Симуляційно- та імітативно-ігрові вправи як ефективний засіб вдосконалення усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.....	37
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ КОМПЛЕКСУ СИМУЛЯЦІЙНО- ТА ІМІТАТИВНО-ІГРОВИХ ВПРАВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ	42
2.1. Комплекс симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови	42
2.2. Організація та перебіг методичного експерименту.....	51
2.3. Результати експериментальної роботи.....	56
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68

ВСТУП

Актуальність дослідження. Економічний, політичний та культурний розвиток України, розширення міжнародних зв'язків зумовлюють інтеграцію іноземної мови в усі сфери життєдіяльності нашого суспільства. Крім того, розширюються рамки комунікативної функції іноземної мови, тобто спілкування є не лише міжособистісним, але й міжкультурним, оскільки в ньому беруть участь представники різних культур. Отже, з'являється нове соціальне замовлення суспільства щодо навчання іноземної мови в нашій країні, зокрема в середній загальноосвітній школі. Тому, згідно з проектом Державного освітнього стандарту з ІМ, мета навчання ІМ формулюється в такий спосіб — навчати іноземну мову як засобу спілкування учнів, формуючи в них комунікативні вміння в основних видах усномовленнєвої діяльності, оволодіння якими водночас дозволить школярам отримати доступ до інших національних культур і тим самим до світової культури [13, с. 4].

Проблемою навчання усного мовлення учнів старшого ступеня середньої загальноосвітньої школи займалися такі відомі вітчизняні та зарубіжні дослідники, як Л. Биркун, О. Квасова, В. Колодязна, Т. Коробейнікова, Г. Короненко, К. Костюченко, С. Ніколаєва, Ю. Петрусевич, Н. Скляренко, С. Стойко, В. Черниш, О. Устименко та ін. Названі автори здійснили значний внесок у вирішення в цілому проблеми оволодіння усним мовленням. Але, незважаючи на значну кількість робіт, присвячених вдосконаленню навичок усного мовлення, за межами досліджень залишилися важливі методичні питання. Як вказують дослідники (П.Б. Гурвич, В.В. Матвейченко, В.І. Невська та ін.) і як свідчать результати аналізу підручників та навчальних планів у ЗОШ, усне мовлення учнів старших класів не вирізняється змістовністю, логічністю викладу думок, вмінням моделювати комунікативні ситуації, лексико-граматичною і синтаксичною правильністю, структурно-композиційною завершеністю тощо [1, с. 253].

Вказані недоліки, на наш погляд, не можуть бути усунуті за допомогою традиційних прийомів роботи, які передбачені в чинних навчальних посібниках і розробках. На основі аналізу методичної літератури ми дійшли висновку, що для вдосконалення усного мовлення сучасному вчителю необхідно використовуються на уроках англійської мови такі ефективні засоби, як симуляційно- та імітативно-ігрові вправи, які, на наше переконання, можуть ефективно вплинути на успішність вдосконалення усного мовлення.

З огляду на це, вважаємо порушену проблему актуальною, що обумовило вибір теми кваліфікаційної роботи **«Використання симуляційно- та імітативно-ігрових вправ на уроках англійської мови для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи».**

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності використання комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ на уроках англійської мови для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи.

Відповідно до мети нашого дослідження, ми передбачили вирішення наступних завдань:

1. На основі аналізу педагогічної вітчизняної та зарубіжної літератури проаналізувати теоретичні засади вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи, психолого-педагогічні, методичні засади навчання усного мовлення учнів старшої школи.
2. Обґрунтувати доцільність застосування симуляційно- та імітативно-ігрових вправ як ефективного засобу вдосконалення усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.
3. Розробити комплекс симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.
4. Експериментально перевірити ефективність та результативність використання комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для

вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Об'єкт дослідження – процес вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Предмет дослідження – симуляційно- та імітативно-ігрові вправи як ефективний засіб вдосконалення усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що ефективність вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови може підвищитись шляхом використання симуляційно- та імітативно-ігрових вправ.

Для рішення поставлених завдань були використані такі підходи й **методи дослідження**:

- дедукція, аналіз й вивчення вітчизняної та зарубіжної літератури психолого-педагогічної, лінгвістичної та методичної літератури для обґрунтування теоретичних засад з проблеми дослідження;
- спостереження, бесіди, опитування, діагностування з метою з'ясування рівнів сформованості досліджуваного феномену;
- методичний експеримент для перевірки ефективності використання комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови;
- експериментальне навчання та обробка методами математичної статистики для перевірки достовірності отриманих результатів дослідження та доцільності використання комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні доцільності використання комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробленні комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови, які можуть бути використані для розробки методичного забезпечення для уроків англійської мови; під час написання кваліфікаційних, курсових робіт, а також методичних рекомендацій з вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Публікації. Основні результати дослідження відображено в 1 фаховій статті (у співавторстві).

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, висновків, списку використаних джерел (56 найменувань, з них 8 – іноземними мовами) і 3 додатків. Повний обсяг роботи – 73 сторінок друкованого тексту, з них – 63 сторінки основного тексту. Роботу ілюстровано 11 таблицями.

ВИСНОВКИ

У дослідженні теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність використання комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ на уроках англійської мови для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи.

Узагальнення результатів експериментального дослідження уможливило формулювання наступних висновків:

Провідним принципом усіх методик є принцип активної комунікації, що передбачає застосування ситуацій різного характеру (від соціально-побутових до проблемних). Дані ситуації реалізуються через роботу в групах (колективна робота), але при цьому навчання є водночас особистісно-орієнтованим і реалізується в доброзичливій психологічній атмосфері.

Одним із основних методичних принципів комунікативної методики є принцип опанування всіма аспектами іншомовної культури за допомогою усного мовлення, яке є моделлю реального процесу спілкування за такими параметрами: мотивація, цілеспрямованість, інформативність, новизна, ситуативність, функціональність, характер взаємодії співрозмовників, система мовних засобів.

У світлі сучасних методичних уявлень розвиваюча функція іноземної мови полягає у розвитку мовленнєвих здібностей, які зумовлені розвитком психічних властивостей особистості, необхідних для вивчення іноземної мови, а саме – здатністю до імітації. На нашу думку, саме моделююча функція ігрової діяльності дозволяє надавати комунікативної цінності практично будь-якій мовній одиниці. Застосування симуляційно- та імітативно-ігрових вправ звільняє урок англійської мови від зайвого академізму і зберігає на ньому атмосферу немимущеності, реального процесу спілкування, що сприяє вдосконаленню навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках.

Основною перевагою таких вправ є те, що самі учні є дійовими особами, кожен з учнів одержує свою роль. Поряд з постійними ролями

використовуються різноманітні епізодичні ролі в залежності від створеної вчителем ситуації спілкування. Таке симуляційно- та імітативно-ігрове спілкування породжує психотерапевтичний ефект, звільняючи учнів від “зажимів”, “комплексів”, від побоювання зробити помилку, почуття ніяковості, сором'язливості, знімаються психічні бар'єри, відкриваються та активізуються творчі можливості учнів.

Симуляційно- та імітативно-ігрові вправи це особлива форма організації мовної діяльності учнів під час уроку в уявній реальній (життєвій) ситуації спілкування. На уроці симуляційно- та імітативно-ігрові вправи на основі ситуацій покликані виконувати дві основні функції: стимулюючу та навчальну. Ситуації повинні бути інтегрованою системою соціально-статусних, рольових, діяльнісних і моральних взаємовідносин суб'єктів спілкування», тільки у цьому випадку може бути реалізована їх навчальна функція.

Розроблено та експериментально перевірено ефективність та результативність використання комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи на уроках англійської мови.

Процес перебігу експериментального навчання проходив в рамках трьох етапів: діагностично-констатувального, формувального та аналітичного. Перший покликаний був визначити існуючий стан рівня сформованості навичок усного мовлення учнів старшої школи на основі методів емпіричних досліджень; формулювання робочої гіпотези; розробку завдань, встановлення критеріїв оцінювання рівня сформованості навичок усного мовлення; розробку завдань для проведення експерименту.

Для проведення експерименту було розподілено всіх його учасників на контрольну групу та експериментальну групи, на учнів якої здійснювався формуючий вплив шляхом використання на уроках англійської мови комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи.

На формувальному етапі експерименту перевірено дієвість використання розробленого комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи; порівняно цифрові показники рівнів сформованості навичок усного мовлення учнів старшої школи на етапі передекспериментального та післяекспериментального зрізів.

Обрахування отриманих показників з метою їх вірогідності здійснювалось за допомогою методів математичної статистики з використанням середнього коефіцієнту навченості (К), за В. Беспальком.

Результати обчислень показників підтвердили значне підвищення коефіцієнта навченості з 0,64 до 0,73 (в 1,1 раз) з приростом в 0,09 після проведення експериментального навчання в учнів експериментальної групи.

Порівняльний аналіз в контрольній групі дав змогу відстежити зниження показників рівня сформованості навичок усного мовлення учнів старшої школи за певними критеріями та зниження рівня коефіцієнта навченості з 0,63 до 0,65 (+ 0,02).

Результати, отримані в процесі експериментальної перевірки підтвердили гіпотезу про ефективність використання комплексу симуляційно- та імітативно-ігрових вправ для вдосконалення навичок усного мовлення учнів старшої школи.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>